

עין משפט נר מצוה
גַּם אִם מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱדָה אִסּוּרֵי צִיָּה הִלַּכְתָּ עַל מִנְהַל לִחוּץ קִוּי: ב מִיּוֹם שֶׁסָּלַכְתָּ חֲמֵשׁ עָשָׂר טוֹר וְשֶׁעַד יוֹם כִּי קִפּוֹ סָעִיף צַד צִהָנָהּ: ג מִיּוֹם שֶׁכִּיָּה מֵהֶלְ אִסּוּרֵי צִיָּה הָיָה יִסְמַנְ לִחוּץ קִנּוּ טוֹשִׁיעַ אֶהְיֶה סוּמָן כִּסֵּה סָעִיף הֵן טוֹשִׁיעַ אִלֶּם סוּמָן כִּסֵּה סָעִיף יֵאָ: כב ד מִיּוֹם שֶׁכִּיָּה מֵהֶלְ טַעוּהָ כֵּל הַפִּקֵּץ:

תוּב' הָרֹא"שׁ

שַׁמְא תַּרְחַה טַפַּת דָּם כְּחוּרֵל בְּבִיבֵה ראשונה ותחתוני שכבת זרע בבית הרחם ויצמידו כוחלי בית הרחם הדם בבִיבִיֶּה ראשונה ובבִיבִיֶּה שנייה תחתוני שכבת זרע ולא יראה על הדם ולִינ' דלג משמע דאירי שיחא נימוק בתוך הפה אלג בתשובת ב"ה ולאירדן פ"י שפורשתי שבדוקת בכל תשמיש ותשמיש נוחא דה"פ שמא תראה טפח דם כחורל על הער בבִיבִיֶּה ראשונה ותחתונה שכבת זרע על הער בבִיבִיֶּה שנייה:
בדרי"י כולם נלמוד בעל נפש לא יבעול וישנה ואף לבי"ה נמי צריכה בדיקה לאחר תשמיש אחרון אלמא חיישנין שמא תראה מחמת תשמיש וכ"ש לפירושיו דלבי"ה נמי צריכה בדיקה על כל תשמיש ותשמיש:
בדיקה בעד אחר ואבד אסורה לשמש עד שתבדוק.

לפרש"י נוחא דאירי בבדיקה דקודם תשמיש. ואם אבד אותו עד לא תשמש עד שתבדוק אבל לפי מה דפרישנא דאירי בבדיקה דלאחר תשמיש מאי קאמור בדיקה בעד ואבד אפי' לא אבד נמי צריכה לבדוק לפני תשמיש ודחוק לפרש אסורה לשמש עד שתבדוק בבדיקה אחרת אחר תשמיש זה מלבד בדיקה שלפני תשמיש אחר א"נ לא קאי אבדיקות דמגביתין אלא בדיקת עד שלפני תשמיש ומשום דבעי לאתוביזי עלה מומגביתין דבדוקת בכל תשמיש ותשמיש אפי"ג דלא ידעה מייתי לה הכא:
במאך הממונה על ההריון. והא דאמרין בריש תענית ג' מפתחות לא נמסרו ביד שליח של חיה ושל גשמים ושל תחיתת המותם י"ל דהקב"ה נותן לאשה הריון ואח"כ מתעסק בה המלאך:
הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. הא דאמרין בפ' אלו נערות הכל בידי שמים חוץ מצנינים פחים במאורעות הבאים לאדם בכל יום ויום אבל הכא בדברים הגגורים על האדם להתנהג בהן כל ימי חייו והא דאמרין בסוף מס' שבת האי מאן דמתיליד בצדק יהיה צדקן במצות ואמרין נמי ההם דאמרו ליה כלדיא לאמיא דרינ' בריך גבבא להוי אלמא צדיק ורשע תלוי (במצות). במולד י"ל (אפישר) [שאנן] שמולו נוטה באחד מן הדרכים מ"מ בידי הוא להתחזק על יצרו:

מז:

ועוד דקאמר מדברי כולן נלמד בעל נפש לא יבעול וישנה פירוש בלא בדיקה צינמים אפילו לצעלה גרידא הא לצי"ה אף לטהרות לא צריכה בדיקה ונראה לר"י כפירוש רשצ"ס דלצ"ש צריכה צ' עדים חדשים אחר תשמיש אחד לו ואחד לה והא דקמני צריכה היינו כלומר שהיא מכינה

כדתנן בנות ישראל משמשות בצ' עדים אחד לו ואחד לה אע"ג דלפני תשמיש אינה צריכה חדש אלא נזועות היינו לפי שאין העד מלוכלך כ"כ אבל לאחר תשמיש שמלוכלך בשכבת זרע צריכות בכל פעם חדש וצי"ה אומרים דיה צב' עדים כל הלילה מודים שצריכה בדיקה אחר כל תשמיש אך דלא מנצרי חדש וטעמא משום דלאחר תשמיש איכא רוב לנלוך משכבת זרע ואין ריוח בעד חדש ואפשר דאפילו נזועות לא בעו חדש לאחר תשמיש והשתא אתי שפיר הכל:
א יבעו"י וישנה. פירוש אס לא יבדוק דשמא מחמת חימוד

תשמיש ראשון ראחה ודוקא בעל נפש דר' זירא ידע נמי דלצעלה לא צעיא בדיקה ורצא אמר אפי' בעל נפש לא דלגמא לבו נוקפו ופורש וא"ת ומאי מייתי תניא נמי הכי דלגמא צרימא לא מיירי בצעל נפש אלא בקסת בני אדם או צציאה ראשונה וי"ל דאכל לצעלה מותרת משמע היתר גמור לכל העולם ואפי' צציאה שניה:
ב דקך ואבד העד. לפירוש רשצ"ס ה"פ צדקה לפני תשמיש ואבד העד לפני תשמיש אסורה לשמש עד שתבדוק פעם שניה אבל לאחר תשמיש אפילו לא אבד העד צריכה לעולם בדיקה לפני תשמיש ור"א פריך ממתני' שפיר אע"ג דמתני' לא איירי בעד שלפני תשמיש אלא בשל אחר תשמיש א"נ מיירי הכא בעד שאחר תשמיש אס אבד אסורה לשמש עד שתבדוק אפי' אס רוצה לשמש מיד אחר תשמיש ראשון אבל אס לא אבד מותרת כי למה תבדוק צ' פעמים מיד זה אחר זה:
במאך הממונה על ההריון. אבל על הלידה אין סוס מלאך הממונה כדלמר בריש תענית (דף ג.) מפתחות צידו של הקצ"ה של חיה ושל גשמים ושל תחיתת הממים והנהו שלש מפתחות נמי פעמים מוסקין לשליח לפי שעה שהרי אליהו^[כ] היה צידו מפתח של גשמים והחייא המת וכן אלישע וכמה צדיקים ואף ברי^[ל] (אמות) (איוב לו) שהוא שר מטח אין עושה אלא ברשות הקצ"ה:
הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. ובאלו נערות (כתובות ג.) דלמר הכל צדי שמים חוץ מצינים ופחים הכא איירי בתולדות האדם וצמדותיו והסם מיירי צמאורעות כגון חלאים ופורעניות דהכל נגזר עליו ואינו יכול ליחר כדלמר בחולין (דף י:.) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אל"כ מכריזין עליו מלמעלה חוץ מצינים ופחים שיכול לשמור עצמו וא"ת והא חזקיה חזא דהוו ליה בני דלא מעלו (ברכות י.)

אלמא דנגזר קודם לידה שלא יהיו יראי שמים וי"ל דהראהו מה שעמיד להיות ועוד דהרצה דברים תלוי במול כדלמר צשילהי שבת (דף קנז.) מאן דאיתמילד בצדק יחא צדקן צמאות דאיתמילד בשבת מתקרי קדישא וכן הא דלמרי כלדאי לאמיה דרז נחמן בר יצחק צריך גנבא ליהוי (ס:) וועוד דאין זה צדי שמים כי אין הקצ"ה רוצה לשנות הילוך המזלות:
ש"ך בהנצגה. פירש בערוך שמתרעמים עליו צבית המשמאות: ומשתין

כל היר פרק שני נדה

גב' מגונה. טעמא מפרש לקמן [יז.]: **שמא תראה**. צציאה ראשונה ויעמידוהו כותלי בית הרחם וסיון דלא מנצרימיה בדיקה צין תשמיש לתשמיש כי הדר משמש תחפנה שכבת זרע צציאה שניה וכי צדקה לאחר תשמיש אחרון לא מינכר למחר וגהי נמי דלדידן^[כ] משמשא לאחר קינוח ואע"ג דלא ידעינן עד למחר מייהו צעינן מוכיחה קיים דאי לאו הכי מה הועילו חכמים בתקנתם: **עד שהרוק צפוק הפה כו'**. רוק דס. פה אותם מקום. כלומר אפילו כשהיתה צודקת לאחר תשמיש שמא ראחה טפה כחרדל וחפסה שכבת זרע צאומה ציאה עצמה: **הארכת**. החמרת: **בעל נפש**. חסיד: **לא יבעול וישנה**. בלא בדיקה צינמים דאפילו צ"ה מנצרי בדיקה לסוף תשמיש אלמא חיישנין לשמא ראחה דס מחמת תשמיש אלמא מי שהוא ירא ופורש מספק איסור לא יבעול וישנה: **צד"א**. דבעיא בדיקה: **צדקה בעד**. צלילה לפני תשמיש: **ואע"ג דלא ידעה**. דהא לצי"ה עד למחר לא צדקה ואפי' לצ"ש נמי אס יש לה צ' עדים לכל תשמיש משמשת בלא נר אף ע"ג דלא ידעה אי איכא דס צעדים של תשמיש ראשון: **ו**ו מוכיחה קיים. הרי העד לפנינו ולמחר תראה צו ומתי לה לטהרות דכי אלצכוה רצנן לשמש צעדים משום טהרות הוא וגם אס ימנא דס צאומה שלפני תשמיש תציא חטאת כפרתה: **ו**וו. שאבד עדה אין מוכיחה קיים ואי אמרת תשמש מה תקנת חכמים יש כאן דהרי היא כמו שלא צדקה: **זוהו דרכיו**. תשמיש כמו (משל ג.) דרך גצר צעלמה. והשמענא ציוס בל לדי ציוין ויחנן שמא יראה צה דצר

מגונה ותמגנה עליוי': **הכל בידי שמים**. כל מדותיו וקורותיו של אדם צאין לו צגזרת מלך חוץ מו: **כי אס ליראה**. דצר זה לצדו הוא שואל ממך לפי שהכל צידו חה צידך: **מאי הורה גבר**. מדסקמן הריון צלילה ש"מ למדרש הכי צילה יתמן להריון ולא יוס מדאסמכיה קרא שמעינן לדרי' יוחנן ומגופא דקרא שמעינן להא דר' חנינא צר פפא: **מיצעי ליה כו'**. והיינו צוה דרכיו שמגנה עצמו שמלעמין עליו צני המדינה צמנהגו: **שר**. תלמיד חכם: **היגרל**. רגיל: **נגנן**. מרצה דברים: **ואמרי לה נרגו**. צועס דנראה כנגל ומשתכר: **והמושצי שבת**. לתלמידים צמרומי קרת אחת שגראה מגסי הרוח ועוד שמפסקין אותם עוצרי דרכים: **ואפילו צניסו**. דלמא צעדי מידי דלעגיעותא:
מקרקש

והאוחז באמה ומשתין מים^[כ] והנכנס לבית חבירו פתאום אמר רבי יוחנן ואפילו לביתו אמר רבי שמעון בן יוחאי ארבעה דברים הקב"ה שונאן ואני איני אוהבן הנכנס לביתו פתאום ואצ"ל לבית חבירו^[כז] והאוחז באמה ומשתין מים ומשתין

(דף קנז.)
אלמא דנגזר קודם לידה שלא יהיו יראי שמים וי"ל דהראהו מה שעמיד להיות ועוד דהרצה דברים תלוי במול כדלמר צשילהי שבת (דף קנז.) מאן דאיתמילד בצדק יחא צדקן צמאות דאיתמילד בשבת מתקרי קדישא וכן הא דלמרי כלדאי לאמיה דרז נחמן בר יצחק צריך גנבא ליהוי (ס:) וועוד דאין זה צדי שמים כי אין הקצ"ה רוצה לשנות הילוך המזלות:
ש"ך בהנצגה. פירש בערוך שמתרעמים עליו צבית המשמאות: ומשתין

מסורת הש"ם

א) [לשיטתם לקמן לא: ועינינו ק:א. ג] [לעיל יא:א. ג] שנת פו. מנחות סה: (ז) [אסור לשמש מטתו ציוס שנאמר והלילה אמר הורה גבר ר"ל אמר מהסא צוה דרכיו ימות כך היא גי הערוך בענין שמש א' ומעשה סבין מאי דבסמון דקאמר ור"ל האו קרא דר' יוחנן וכי ור"י א"כ צמחצו וכי ור"י האו קרא דר"ל מאי דרש ביה ור"י, (ס) כ"א ל"ג, (ז) ברכות לג: מנגילה כה, (ז) כ"א ל"ג, (ח) [מנן] ד"א פ"ה ועי' פסחים קיב:א. ט] [עי' מנן] לעיל יג. סד"ה אוחז, י) [לקמן ח:א. ט] [עי' סנהדרין דף קנז:א. ג] [ל"ל יערים ענן, (ח) כן היא גי רש"י וגר' ד"מ צ"ל גנבא ליחוי ואין זה צדי שמים כו' ועי'ש,

תורה אור השלם

- יבאר יום אָנְלָה בו וְהַיְלִילָה אַמֵּר דְּרָחָה גָּבֵר: איוב ג
- שומר מצוה שומר גִּשְׁשׁוּ בֹוֹת דְּרָבָיו יִמְנוּ: משלי יט טז
- וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מַה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שָׁאֵל מִעֶפְרָי כִּי אָמֵן לִירֵאָה אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְלֶבֶת בָּבֶל דְּרָבָיו לְוֹאֲבָהּ אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּבֶל לְבָבָהּ וּבָבֶל גִּשְׁשׁוּ: דברים י יב

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה שמא וכו' דלדידן משמשת:

הגהות מוה"ב רנשבורג

א) נזי אחוז מלאך הממונה על ההריון י"ב ע"י דרשת מהרש"ם דף דז ע"ג דף דל ע"א:
ב) תו"ב ד"ה שר המנין וכו'. כל"ל לפי מ"ש מהרש"א בח"א:

מוסף רש"י

בד"א. דבעיא בדיקה, לטהרות. כלומר בעסקיה בעטהרות. אבל לבעלה. גרידא שאינה עסקיה בעטהרות, לא (לעיל יא:א. בראה דרכיו. דעני געשיותא שאל יסמלח (שבת יז.)) הבל בידי שמים חוץ מיראת שמים. כל הגא על האדם ציד הקצ"ה הוא, טען ארוך קצר, עני עשיר, חסס שוטה, לנן שחור, הכל צדי שמים הוא, אבל צדיק ורשע איט צא על ידי שמים, את וז מסר צידו של אדם ותמן לפניו שני דרכים והוא יבחר לו ירלאת שמים (ברכות לג.) אותה מסורה צדי אדם שהיא הוא עצמו מכן לנו נקב, אפי"ג שהיטלת צידו להסין לצננו אלו, דכתיב (ירמיה יח) הנה צמחמן ציד היוצק צן אהם צדי צית ישראל, ואומר (יחזקאל לו) והסיוותי את לג האנן מהצמרס (תנילה כה:), והנכנס לבית חבירו פתאום. אלא השמע את קולך להס קודם טאך צילמא עבדי מילתא דלעיעתא, ציחק"י (פכ"א) ר' יוחנן כי הוה עיל צביתא מנענע, משום שנאמר ושמע קולו צבואו אל הקודש (דברים פסחים קיב:),